

## شکاف لب و شکاف کام

شلید چهره آشنای کودکانی را به خاطر بیاورید که روی لبشان، آثار بخیه بر جای مانده از یک جراحی، شما را به یاد واژه «لب شکری» بیندازد.

درز لب در هفته ۵ یا ۶ پس از لقاح و درز ناحیه کام در هفته ۱۰ جنینی بسته می‌شود. اختلال در بسته شدن این درزها در این زمان، به شکاف‌های لب و کام منجر می‌گردد.



### علل بیماری:

\* **ژنتیکی:** داشتن والدین، یا خویشاوندانی با این

نقیصه، و یا سن بالای مادر

\* **محیطی:** اعتیاد به سیگار، مصرف مشروبات الکلی،

کمبود ویتامین A (آ) و اسیدفولیک، دیابت مادر و

تغذیه نامناسب مادر، مصرف بعضی داروها در زمان

حاملگی، استرس و مشکلات عصبی مادر در زمان

حاملگی.

این بیماری در سونوگرافی‌های قبل از تولد قابل تشخیص

است.

## پیشگیری:

گذراندن یک بارداری سالم، عدم مصرف سیگار و مشروبات الکلی، و تغذیه مناسب مادر هنگام بارداری.



## عوارض و مشکلات:

● مشکلات تغذیه‌ای: به دلیل ورود شیر به حفره بینی و مجاری آن.

● مشکلات تنفسی در هنگام تغذیه

● مشکلات شنوایی و عفونت‌های گوش میانی

● اختلالات گفتاری: به دلیل شکاف باز بین بینی و

دهان، این کودکان در ادا کردن کلمات دچار مشکل

بوده و حروف به صورت تودماغی و نامفهوم بیان

می‌گردد.

● ناهنجاری‌های دندان‌دانی و فکی

● مشکلات روحی - روانی

● اختلال در فرم ظاهری و عملکرد بینی

● اختلال در رشد فک در آینده

● بعضی از این کودکان همزمان، مبتلا به

بیماری‌های مادرزادی قلب هستند که بایستی

بررسی شوند.



## درمان:

عموماً درمان اولیه و اصلی در این ناهنجاری مادرزادی، جراحی است. ممکن است از یک جراحی ساده بستن شکاف

لب، تا چندین عمل پیچیده و تکمیلی بستن کام ادامه یابد.

درمان‌های ثانویه، مانند برطرف کردن مشکلات گفتاری،

عفونت‌های گوش، مشکلات دندان‌دانی و روانی فرد توسط یک

تیم متشکل از جراح کودکان، متخصص گوش و حلق و

بینی، دندانپزشک و ارتودنسیست، گفتار درمان، روانپزشک و

پرستار انجام می‌پذیرد.

## چند توصیه مهم هنگام تغذیه:

✓ تغذیه شیرخوار باید در حالت نشسته و با

سرپستانک‌های خاص این نوزادان انجام شود. در

مواردی می‌توان از سرنگ دارای پوار (به جای

پیستون) برای تغذیه استفاده کرد.

✓ تشویق به آروغ زدن پس از خوردن شیر برای

تسهیل هضم غذا و خروج هوای بلعیده شده هنگام

شیرخواری.

✓ نشان دادن آب پس از خوردن شیر، جهت تمیز شدن

دهان و شکاف کام، و جلوگیری از عفونت‌های ثانویه.



دانشگاه علوم پزشکی تهران  
قطب جامع علمی طب کودکان  
بیمارستان مرکز طبی کودکان  
(واحد آموزش سلامت دفتر پرستاری)

## شکاف لب، شکاف کام در نوزادان



بیمارستان آموزشی درمانی پژوهشی مرکز طبی کودکان:  
آدرس: تهران، انتهای بلوار کشاورز، خیلان دکتر محمد قریب، جنب  
بیمارستان امام خمینی (ره)، پلاک ۶۲، مرکز طبی کودکان  
وبسایت بیمارستان: (آموزش به بیمار)

<http://chmc.tums.ac.ir>



### والدین عزیز:

کودکان مبتلا به شکاف لب و کام، نیاز به پیگیری و حمایت مداوم دارند. برخی از آنها به چند مرحله جراحی نیاز خواهند داشت. به دلیل خطر زیاد عفونت گوش، آزمایشات شنوایی به طور مکرر انجام می‌شود. جلوگیری و درمان فوری عفونت‌های تنفسی اهمیت زیادی دارد. خدمات گفتار درمانی مداوم و پیگیر برای دستیابی به تکلم صحیح، ضروری است. متعاقب جراحی، والدین عزیز می‌توانید کودک خود را در جهت استفاده از لغات ساده، جویدن و بلع مکرر، سوق دهید.

- ✓ افزایش دفعات تغذیه و کاهش مقدار شیر در هر نوبت.
- ✓ شیرخوار به خوابیدن به پشت یا به پهلو عادت داده شود، زیرا بعد از عمل شکاف لب، تا مدتی شیرخوار نمی‌تواند روی شکم بخوابد.

### مراقبت‌های بعد از عمل شکاف لب:

- حمایت و حفاظت از ناحیه عمل.
- مهار کردن حرکات کودک.
- استفاده از مایعات صاف شده.
- تغذیه با استفاده از سرنگ و جلوگیری از هر گونه مکیدن (مثل پستانک و شیشه شیر).
- قرار دادن کودک در وضعیت نیمه نشسته.

### مراقبت‌های بعد از عمل شکاف کام:

- در اینجا کودک، بر عکس شکاف لب، روی شکم قرار داده می‌شود.
- شروع تغذیه با سرنگ یا فنجان به محض هوشیاری و تا چند روز بعد از عمل - بسته به شدت بیماری و جراحی انجام شده - استفاده از قاشق ممنوع است.
- به هیچ عنوان هیچ وسیله‌ای مانند درجه حرارت، قاشق، نی، پستانک، یا شیشه شیر وارد دهان کودک نشود.
- مهار کردن حرکات کودک.
- عدم استفاده از غذاهای سفت تا زمان دستور جراح.